

POZICIJA

2015 m. Nr.1.(625)

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ASOCIACIJOS INFORMACINIS LEIDINYS

Leidžiamas nuo 1989 metų

LŽTA ATSTOVAUJA:

Tarptautinei Žmogaus Teisių
Gynimo Federacijų Lygai

FIDH (būstinė Paryžiuje)
www.fidh.org

Europos Žmogaus Teisių
Asociacijai

AEDH (būstinė Paryžiuje)
www.eu.org

Tarptautinei Helsinkio
Žmogaus Teisių Federacijai

IHF (reformuojama)
www.ihf-hr.org

Lietuvos žmogaus teisių
koordinavimo centrui
www.lzta.lt

Asociacijos steigėjai:

Egidijus BIČKAUSKAS
(teisininkas, Kovo -11-tosios Akto signataras)

Vytautas BUDNIKAS
(“Pozicijos” vyr.redaktorius)

Antanas BURACAS

(LMA akademikas)

Stasys BUŠKEVIČIUS

(politikas)

Arimantas DUMČIUS

(habil.dr., profesorius, LR Seimo narys)

Stanislovas DOBROVOLSKIS

(kunigas, vienuolis)

Bronius GENZELIS

(profesorius, Kovo11-tosios Akto signataras)

Romas GUDAITIS

(rašytojas, Kovo11-tosios Akto signataras)

Egidijus KLUMBYS

(gydytojas, Kovo11-tosios Akto signataras,

LR Seimo narys)

Bronius KUTAVIČIUS

(kompozitorius)

Justinas MARCINKEVIČIUS

(rašytojas, poetas)

Vytautas MARTINKUS

(rašytojas)

Algimantas NASVYTIS

(architektas)

Kęstutis LAPINSKAS

(LR Konstitucinio Teismo pirmininkas 2008-

2011 metais, Kovo11-tosios Akto signataras)

Juozas OLEKAS

(gydytojas, LR Seimo narys)

Viktoras PETKUS

(Lietuvos Helsinkio grupės steigėjas)

Juras POŽELA

(akademikas)

Pranas RACIŪNAS

(kunigas, vienuolis)

Kazimieras UOKA

(Kovo -11-tosios Akto signataras)

Stasys UOSIS

(habil. dr., profesorius)

Dėl patyčių ir žudynių Charlie Hebdo redakcijoje...2 p.

**Išvados dėl vaiko teisių apsaugos ir Lietuvos
piliečių teisių gynimo užsienio valstybėse.....4 p.**

**SEIME RETĖJA GINANČIŲJŲ SANTUOKĄ
IR ŠEIMĄ GRETOS.....10 p.**

**Lietuvos NVO tarybos saulėtekis
(Nevaldoma demokratija (1, 2)).....12 p.**

**Dėl Bronislovo Burgio tariamai
padaryto nusikaltimo.....14 p.**

Lietuvos Respublikos Prezidentei
Lietuvos Respublikos Seimui
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijai
Kopija:
Ukrainos Respublikos ambasadai Lietuvoje

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ KREIPIMASIS 2015 m. vasario 23 d.

Dėl taikdariškų pajėgų kontingento Ukrainoje

Kadangi Rytų Ukrainoje tebetvyro įtampa ir tebevyksta karinis konfliktas, siekdami jį nedelsiant nutraukti, Ukrainos Respublikos Prezidentas Petro Porošenka bei Ukrainos nacionalinio saugumo gynybos taryba (NSGT) kreipėsi į Jungtines Tautas (JT) ir Europos Sąjungą (ES), prašydami dislokuoti Rytų Ukrainoje JT mandatą turinčių taikdarių kontingentą, nes tik taiką palaikanti jėga gali garantuoti saugumą šiame regione.

Tuo tarpu Rusijos Federacija, turinti JT veto teisę, blokuoja šią iniciatyvą ir teigia, kad ji galinti sužlugdyti Minske pasiektus 2015 m. vasario 12 d. susitarimus, neva minėtuose susitarimuose nebuvo minimas JT ar ES atstovavimas, o Ukrainos Respu-

blikos pageidaujama taikdarišką misiją galėtų vykdyti tik Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO).

Lietuvos visuomenė, įvertindama realią padėtį Ukrainoje, remia jos vadovybės taikos siekį. Akivaizdu, kad tik savalaikis taikdariškų pajėgų dislokavimas gali grąžinti taiką ir stabilumą šiame Rytų Europos regione. Todėl Lietuvos žmogaus teisių bei kitos nevyriausybinės organizacijos prašo Lietuvos Respublikos Prezidentę ir Vyriausybę kreiptis į Jungtinių Tautų Organizaciją, Europos Sąjungos Tarybą ir Europos Parlamentą stabdyti beprasmiškas civilinių gyventojų žudynes, nedelsiant įvedant taikdariškas pajėgas Ukrainos regionuose, taip pat teikiant Ukrainai kitokią visokeriopą pagalbą.

<i>Lietuvos žmogaus teisių asociacija</i>	– <i>Vytautas Budnikas</i>
<i>Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos garbės pirmininkas, medicinos profesorius</i>	– <i>Arimantas Dumčius</i>
<i>Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga</i>	– <i>Petras Musteikis</i>
<i>Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija</i>	– <i>Romualdas Povilaitis</i>
<i>Piliečių gynybos paramos fondas</i>	– <i>Stasys Kaušinis</i>
<i>Lietuvos Helsinkio grupė</i>	– <i>Stasys Stunguryš</i>
<i>Lietuvos Sąjūdis</i>	– <i>Andrius Tučkus</i>
<i>Laptevų jūros tremtinių bendrija „Lapteviečiai“</i>	– <i>Jonas Rytis Puodžius</i>
<i>Lietuvos kariuomenės karių, nukentėjusių nuo sovietinio ir nacistinio genocido, artimųjų sąjunga</i>	– <i>Vytautas Zabielskas</i>
<i>Lietuvos politinių kalinių sąjunga</i>	– <i>Artūras Flikaitis</i>
<i>Laisvės kovos sąjūdis</i>	– <i>Vytautas Balsys</i>
<i>Laisvės kovotojų sąjunga</i>	– <i>Jonas Burokas</i>
<i>Lietuvos nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolija „Kolymos“ draugija</i>	– <i>Kasparas Genzbigelis</i>
	– <i>Žygimantas Lisauskas</i>

Dėl Paryžiuje įvykdytų teroro išpuolių bei religijos, žodžio ir įsitikinimų laisvės

Lietuvos Respublikos Seimui
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Lietuvos žurnalistų sąjungai
Lietuvos žiniasklaidai

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ IR KITŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PAREIŠKIMAS

2015 m. sausio 15 d.

Vilnius

Demokratinę pasaulio visuomenę sukrėtė barbariškas teroro aktas Paryžiuje, per kurį buvo nužudyti satyrinio savaitraščio „Charlie Hebdo“ redakcijos darbuotojai.

Lietuvos žmogaus teisių ir kitos nevyriausybinės organizacijos nuoširdžiai užjaučia žuvusiųjų artimuosius ir visą prancūzų tautą, solidarizuojasi su demokratine pasaulio visuomene ir pareiškia, kad niekuo negali būti pateisinamas brutalus nusikaltimas prieš įsitikinimų ir žodžio laisvę. Smurtas, kuriuo teroristai mėgina spręsti dėl pažiūrų ir religinių įsitikinimų kylančius konfliktus, yra nusikaltimas žmoniškumui, iššūkis Vakarų civilizacijai ir šimtmečius puoselėtoms Europos vertybėms. Kartu norime atkreipti dėmesį, kad kai kuriose vakarų Europos valstybėse, taip pat ir Lietuvoje, daugėja mėginimų šią tragediją panaudoti destruktiviems, žmonių supriešinimo tikslams. Raginimai nepaisant įvykusios tragedijos beatodairiškai perspausdinti islamo šventųjų karikatūras, tyčiotis iš religijų simbolių ir niekinti religinius įsitikinimus rodo arba neadekvatų ragintojų tikrovės suvokimą, arba jų negeranoriškus tikslus.

Ypač nerimą kelia Lietuvoje viešose diskusijose nuskambėję patikinimai, kad mūsų valstybei teroro išpuoliai neresia, nes mūsų šalies satyra neva „bedantė“. Pasigirdo raginimų žiniasklaidai drąsiau šaipytis iš islamo, judaizmo bei krikščionių religijų simbolių, iš tariamo klerikalizmo, teigiant, kad žodžio ir įsitikinimų laisvė yra aukščiau ir svarbesnė už bet kokius religinius įsitikinimus. Žodžio laisvės vardu viešai kviečiama paminti tikėjimo laisvę, netgi skatinama plėtoti patyčių „kultūrą“.

Šias pavojingas diskusijas neatsakingai kursto ir kai kurie Lietuvos politikai, apgailėstaujantys, kad Lietuvos teismai jau yra nubaudę keletą menininkų už religinių ar Lietuvos valstybės simbolių išniekinimą, taip neva suvaržydami šventą asmenybės saviraišką, kūrybos laisvę.

Nežabotos laisvės išpažinėjams dera priminti, kad Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 str. garantuoja kiekvienam teisę ne tik laisvai reikšti savo mintis ir įsitikinimus, ten pat nurodoma, kad „naudojimasis šiomis laisvėmis, kadangi tai susiję su pareigomis bei atsakomybe, gali būti sąlygojamas tokių formalumų, sąlygų, apribojimų ar bausmių, [...] kurios demokratinėje visuomenėje būtinos valstybės saugumo, teritorinio vientisumo ar viešosios tvarkos interesams, [...] žmonių sveikatai bei moralei, taip pat kitų asmenų orumui ar teisėms apsaugoti.“ (Čia ir toliau išryškinta cituojant.)

Lietuvos Respublikos Konstitucija taip pat imperatyviai draudžia bet kokios nesantarvės kurstymą. Joje nurodyta, jog „laisvė reikšti įsitikinimus ir skleisti informaciją nesuderinama su nusikalstamais veiksmais - tautinės, rasinės, religinės ar socialinės neapykantos, prievartos bei diskriminacijos kurstymu, šmeižtu ir dezinformacija“. „Laisvė reikšti įsitikinimus, gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai“ (26 str.).

Dar daugiau, LR Konstitucija skelbia, kad „žmogaus įsitikinimais [...] negali būti pateisinamas nusikaltimas“ (27 str.), kad „įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo [...] nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių“ (28 str.), kad „draudžiama [...] žeminti (žmogaus) orumą“ (21 str.).

Atkreipiame dėmesį, kad LR Baudžiamasis kodeksas taip pat numato sankcijas už tikslą platinti dalykus, kuriuose tyčiojamasi, niekinama, skatinama neapykanta ar kurstoma diskriminuoti žmonių grupę dėl tautybės, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Taip pat už viešą tyčiojimąsi, niekinimą ar kurstymą diskriminuoti žmonių grupę dėl tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų (170 str.). Taigi laisvė reikšti savo įsitikinimus, įskaitant ir žodžio laisvę, nėra absoliuti, ir ji privalo būti ribojama, priešingu atveju valstybė negalės ir nepajėgs apsaugoti kitų pamatinių piliečių teisių bei laisvių.

Besąlygiškai smerkdamas teroristų surengtas žudynes satyrinio savaitraščio „Charlie Hebdo“ redakcijoje ir bet koki smurtą žmonių tarpusavio santykiuose, Lietuvos žmogaus teisių ir kitos nevyriausybinės organizacijos kartu pareiškia, kad patyčių „kultūra“ yra nesuderinama su demokratinės visuomenės samprata. Nacionalinės ir religinės nesantarvės kurstymas negali tapti žiniasklaidos laisvės siekiamybe. Todėl raginimai satyra ir kitais menkinamais būdais tyčiotis ar šaipytis iš bet kurios religijos simbolių ar žmonių religinių įsitikinimų laikytini savitos formos ekstremizmu, nutaikytu į vertybes, skatinančiu piliečių susipriešinimą, kurstančiu žmonių tarpusavio neapykantą ir keliančiu pavojų ne tik atskirai tikinčiųjų grupei, bet ir visuomenės bei valstybės stabilumui.

Atsižvelgdamos į tai, Lietuvos žmogaus teisių ir kitos nevyriausybinės organizacijos kviečia visus, ypač žiniasklaidos atstovus, susilaikyti nuo nesantarvę kurstančių pareiškimų, gerbti žmonių tikėjimo laisvę ir jų religinius įsitikinimus, jeigu jie nekelia pavojaus visuomenei. Kiekvieno dorą žmogaus ir valstybės piliečio pareiga - siekti santarvės su kitais, kurti bei puoselėti harmoningą ir taikų bendrabūvį.

Lietuvos žmogaus teisių gynimo ir kitos nevyriausybinės organizacijos:

<i>Lietuvos žmogaus teisių asociacija</i>	- Vytautas Budnikas
<i>Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija</i>	- Romualdas Povilaitis
<i>Piliečių gynimo paramos fondas</i>	- Stasys Kaušinis
<i>Lietuvos Helsinkio grupė</i>	- Stasys Stungurys
<i>Lietuvos aeroklubas</i>	- Jonas Mažintas
<i>Asociacija „Vilniui ir tautai“</i>	- Saulius Povilaitis
<i>Katalikų tėvų asociacija</i>	- Mažvydas Alekna
<i>Lietuvos tėvų forumas</i>	- Renaldas Jančiauskas
<i>Lietuvos teisininkų sąjunga „Nuomonės“</i>	- Marija Einorienė
<i>Nevyriausybinių organizacijų, padedančių stiprinti Lietuvos valstybės gynybinius pajėgumus, koordinacinė taryba (NOKT)</i>	- Alfonsas Augulis
<i>Jaunimo sambūris „Pro Patria“</i>	- Paulius Stonis
<i>Gudų kultūros draugija</i>	- Fiodor Niunko
<i>Lietuvos totorių bendruomenių sąjunga</i>	- Adas Jokubauskas

PAREIŠKIMUI PRITARIA:

Saulius Arlauskas - teisės filosofas, profesorius;

(mukelta į 4 p.)

<i>Antanas Buračas</i>	- LMA akademikas, profesorius, Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys;
<i>Arimantas Dumčius</i>	- gydytojas kardiologas, profesorius, Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos Garbės pirmininkas (LR Seimo narys);
<i>Povilas Gylys</i>	- ekonomistas, profesorius, Lietuvos Sąjūdžio dalyvis (LR Seimo narys);
<i>Laura Janulevičiūtė</i>	- teologė, teisės magistrė;
<i>Vladas Kančauskas</i>	- dailininkas, skulptorius;
<i>Krescencijus Stoškus</i>	- filosofas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos kultūros kongreso ir Nepartinio demokratinio judėjimo tarybos pirmininkas;
<i>Jūratė Markevičienė</i>	- kultūros antropologė, paveldosaugininkė, tarptautinė kultūros paveldo ekspertė - ICOMOS narė;
<i>Gediminas Merkys</i>	- sociologas, profesorius, habilituotas mokslų daktaras;
<i>Alydas Pauliukevičius</i>	- medicinos mokslų daktaras, profesorius;
<i>Vytautas Radžvilas</i>	- filosofas, politologas, vertėjas, visuomenės veikėjas, humanitarinių mokslų daktaras;
<i>Vytautas Rubavičius</i>	- rašytojas, humanitarinių mokslų daktaras;
<i>Alfonsas Vaišvila</i>	- teisės filosofas ir teoretikas, M.Romerio universiteto profesorius;
<i>Gytis Vaitkūnas</i>	- dailėtyrininkas, kultūrologas;
<i>Mečislovas Zasčiurinskas</i>	- ekonomistas (LR Seimo narys).

Skelbta:

http://www.lzs.lt/lt/naujienos/aktualijos_354/lietuvos_zmogaus_teisiu_ir_kitu_nevyriausybinu_organizaciju_pareiskimas_del_paryziuje_ivykdytu_teroro_ispuoliu_bei_religijos_zodzio_ir_isitikinimu_laisves.html

<http://www.propatria.lt/2015/01/nevyriausybinu-organizaciju.html>

Dėl vaiko teisių apsaugos ir Lietuvos piliečių teisių gynimo užsienio valstybėse

Lietuvos Respublikos Prezidentei
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijai
Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms užsienio valstybėse
Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
Lietuvos Respublikos Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai

LIETUVOS INTELEKTUALŲ IR ŽMOGAUS TEISIŲ NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

2015 m. vasario 24 d.

*Dėl vaiko teisių apsaugos ir Lietuvos piliečių teisių gynimo
užsienio valstybėse*

Netylant diskusijoms dėl pastaruoju metu Švedijoje sulaikyto mažamečio Gabrieliaus Bumbulio ir jo perdavimo Norvegijos vaiko teisių tarnybai, Lietuvos intelektualai ir žmogaus teisių nevyriausybinės organizacijos teikia šio piliečių ir valstybės konflikto vertinimą žmogaus teisių požiūriu.

Pirmiausiai atkreipiame dėmesį, kad diskusijose sąmoningai ar nesąmoningai yra painiojamos Lietuvos ir Norvegijos vaiko teisių apsaugos aktualijos su Lietuvos valstybės konstitucine prievole atstovauti savo piliečiams ir ginti jų teises užsienio valstybėse.

Dėl Norvegijos įstatymų ir vaiko teisių apsaugos politikos

Tenka pripažinti, kad Norvegijos vaiko teisių apsaugos politika ir atitinkami vaiko teisių tarnybos *Barnevernet* darbo metodai grindžiami socialine teze, teigiančia, kad tik visapusiškai humanizuota vaiko gyvenamoji aplinka gali užtikrinti

normalią jo psichinę raidą ir tinkamą socialinių įgūdžių formavimąsi. Aukštas Norvegijos ekonomikos lygis įgalina valstybę vaikų socializacijos programoms skirti pakankamai lėšų.

Neginčytina, kad Norvegijos visuomenė turi teisę ginti savo vertybes ir nacionalinius interesus, įskaitant ir sankcijas dėl Norvegijoje visuotinai pripažintos netinkama vaikų priežiūros. Todėl Lietuvos piliečiams neturėtų būti primetama nuomonė, neva šiomis sankcijomis Norvegijoje diskriminuojami imigrantai ir grobiami jų vaikai.

Kita vertus, Norvegijos socialinė praktika vaikų priežiūros, auklėjimo bei teisių srityje kvestionuotina dėl pernelyg didelių galių suteikimo valstybės institucijoms sprendžiant šeimas išstinkančias krizes ir nulemiant vaikų padėtį bei užtikrinant jų teises tokiomis aplinkybėmis. Pripažintos psichologijos ir sociologijos tyrimų išvados leidžia teigti, kad jokios tarnybos negali geriau įsijausti į vaiko emocinę būklę nei tėvai, kurie gyvenimo skausmus ir rūpesčius išgyvena kartu su vaiku. Todėl visiškai pagrįstas požiūris, kad vaiko teisių apsaugos tarnybos, taikydamos netgi formaliai teisėtas sankcijas tėvams, gali ne tik padėti vaikui, bet ir jam pakenkti.

Lietuvos valstybės institucijos privalo atsižvelgti į faktą, kad Jungtinių Tautų vaiko teisių komitetas ne kartą griežtai kritikavo Norvegijos vaiko teisių tarnybą dėl pažeidimų vaiko teisių apsaugos srityje, taip pat dėl nepagrįsto vaiko atskyrimo nuo tėvų ir kt. (žr. *JT Vaiko teisių komiteto 2008 m. ataskaitą*).

Dėl Lietuvos vaiko teisių apsaugos

Atkreipiame dėmesį, kad dėl didelių ekonominių bei sociokultūrinių šalių gyvenimo skirtumų Lietuva, ratifikuodama tarptautines konvencijas bei priimdama vaiko teises reglamentuojančius įstatymus, neturėtų beatodairiškai remtis Norvegijos (bei kitų šalių) vaiko teisių apsaugos patirtimi. Pvz., darbo užmokestis Lietuvoje ir Norvegijoje skiriasi daugiau nei dešimt kartų, nedarbas mūsų šalyje keliskart didesnis negu Norvegijoje, Lietuvoje trečdalis šeimų ir penktadalis vaikų gyvena ties skurdo riba, per 20 tūkst. Lietuvos vaikų gyvena socialinės rizikos šeimose. Šie faktai rodo, jog vien ekonominės prielaidos vaikų dvasinei ir socialinei raidai Norvegijoje nepalyginamai geresnės nei Lietuvoje. Todėl būtina konstatuoti, kad vaiko teisių būklę valstybėse lemia ne tik įstatymai ir sociokultūrinės tradicijos, o ypač visuomenės ekonominė gerovė ir socialinis išsivystymo lygis.

Dėl Lietuvos piliečių teisių užsienio valstybėse

Lietuvos Respublikos piliečio pase įrašyta: „*kiekvienas Europos Sąjungos pilietis būdamas trečiojoje šalyje, kurioje jo valstybei nėra atstovaujama, turi teisę į bet kurios kitos valstybės narės diplomatinę arba konsulinę įstaigą teikiamą apsaugą tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai.*“ Tiek Švedijos, tiek Norvegijos karalystėse Lietuvos Respublika turi savo diplomatinės atstovybes. LR Konstitucijos 13 str. yra įtvirtinta Lietuvos valstybės institucijų pareiga atstovauti savo piliečiams užsienyje ir ginti jų interesus bei teikti jiems visokeriopą teisinę ir kitokią pagalbą. LR Konstitucija taip pat garantuoja kiekvienam Lietuvos piliečiui prigimtine teisę gyventi Lietuvoje, įskaitant ir teisę sugrįžti į Lietuvą.

Vienos konvencija dėl konsulinų santykių patikimai nustato valstybių konvencijos dalyvių pareigą nedelsiant informuoti piliečio atstovaujamos valstybės konsulinę įstaigą, jeigu šios valstybės pilietis yra bet kuriuo būdu sulaikomas ir jeigu jis reikalauja, kad apie tai būtų pranešta. Pažymėtina, kad pagal minėtą konvenciją bet kokius pranešimus, kuriuos konsulinei įstaigai siunčia sulaikytasis, minėtos institucijos turi perduoti nedelsdamos (36 str.).

Dėl Lietuvos piliečių sulaikymo Švedijoje

Kadangi Švedijos Karalystės jurisdikcijoje buvo sulaikyti Lietuvos Respublikos piliečiai, vieno iš kurių (G. Bumbulio) globa atitiko atstovaujamosios valstybės (Lietuvos Respublikos) nepilnamečio piliečio interesus, Švedijos valstybės pareigūnai turėjo pareigą nedelsiant informuoti apie tai Lietuvos Respublikos konsulinę įstaigą (Konvencijos 36, 37 str.).

Aptariamam atveju Lietuvos visuomenė neturi tikslų duomenų, ar Švedijos Karalystės institucijos, sulaikydamos nepilnamečių G.Bumbulį ir jį lydintį giminaitį, tinkamai pranešė apie tai Lietuvos konsulinei įstaigai, ar pastaroji laiku ėmėsi priemonių atstovauti savo piliečių interesams Švedijos Karalystėje.

Dėl Lietuvos Respublikos institucijų privalomųjų veiksmų

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 13 straipsnis nustato, kad Lietuvos valstybė globoja savo piliečius užsienyje. Lietuvos piliečių užsienyje teisių apsauga yra pavesta Lietuvos diplomatinėms ir konsulinėms įstaigoms.

Tačiau visuomenei nėra žinoma, kaip šios pareigos yra vykdomos. Iš daugybės skundų, kuriuos gauna LR Seimo nariai, Lietuvos žmogaus teisių organizacijos, žiniasklaida, galima teigti, kad minėtos įstaigos nevykdo, nestebi, nekontroliuoja Lietuvos piliečių – vaikų – paėmimo iš šeimos ir perdavimo užsienio piliečių globai, nesirūpina jų tolimesniu likimu, kad joms neretai stinga kompetencijos. Susidaro įspūdis, kad Lietuvos Vaiko teisių apsaugos institucijos ir

Lietuvos diplomatinės atstovybės besąlygiškai vadovaujasi užsienio valstybių įstatymais, užsienio valstybių savivaldos įstaigų ir net privačių užsienio įmonių (Norvegijos *Barnevernet*, Olandijos *Bureau Jeugdzorg bei kt.*) nutarimais, kurie Lietuvai nėra privalomi. Minėtos institucijos besąlygiškai pripažįsta Lietuvoje ir kitose trečiosiose valstybėse neturinčius teisinės galios užsienio valstybių teismų sprendimus (o pastarieji neretai priimami už akių, bylos šalims nedalyvaujant).

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS:

Lietuvos intelektualai ir žmogaus teisių nevyriausybinių organizacijų konstatuoja, kad:

Mažamečio Lietuvos piliečio G.Bumbulio gražinimo Norvegijos vaiko teisių tarnybai atveju jo artimieji laiku negavo būtinos informacijos ir teisinės pagalbos. Lietuvos valstybės institucijų tarnautojai ir diplomatinės įstaigos netinkamai atstovavo savo piliečių teisėms ir interesams.

Besąlygiškai pripažindamos užsienio valstybių teismų sprendimus Lietuvos institucijos pažeidžia tarptautinės teisės principus, Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją (6 str.) bei Lietuvos Respublikos Konstituciją. Spręsdami vaikų (Lietuvos piliečių) teisių apsaugos klausimus Lietuvos vaiko teisių institucijų ir diplomatinėse įstaigose darbuotojai negali ignoruoti Lietuvos Respublikos įstatymų, kurie, kaip ir Lietuvos teismų sprendimai, jiems yra privalomi pirmiausiai. Nurodomu atveju, kol trečiosios valstybės (Norvegijos) teismo sprendimas dėl vaiko paėmimo ar tėvų valdžios apribojimo nėra teismo pripažintas ir nurodytas vykdyti Lietuvos Respublikoje, Lietuvos valstybės institucijos privalo traktuoti tėvų pareigas/valdžios teises tik taip, kaip nustato Lietuvos Respublikos įstatymai ir teismų sprendimai („*Priimtas ir įsiteisėjęs teismo sprendimas nepasižymi eksteritorialumu ir res judicata galią įgyja bei atitinkamus teisinius padarinius sukelia tik jį priėmusio teismo valstybėje. Užsienio teismo sprendimo pripažinimas šiuo atveju reiškia užsienio valstybės teismo sprendimui suteikimą tokios pat teisinės galios kaip ir nacionalinio teismo sprendimui. Todėl užsienio teismo sprendimas kitoje valstybėje įgyja res judicata ir prejudicinę galią, tampa privalomu ir vykdytinu tik po to, kai pripažįstamas ir jį leidžiama vykdyti pripažįstančioje valstybėje*“).

Visuomenė iki šiol nėra informuota, kokių konkrečių veiksmų Lietuvos valstybė ketina imtis, kad geriau ir principingiau atstovautų savo piliečių teisėms ir interesams užsienio valstybėse, ypač tose, su kuriomis nėra pasirašytos bendradarbiavimo sutartys (pvz., Norvegija). Taip pat nėra žinoma, kokia parama teikiama šeimoms, praradusios ar galinčioms netekti savo vaikų šalyse, kurių įstatymai reglamentuoja vaiko ir tėvų teises skirtingai, negu jos yra reglamentuojamos Lietuvoje.

Siūlome LR Užsienio reikalų ministerijai iš esmės sustiprinti Lietuvos diplomatinėse atstovybėse kontrolę, kad pastarosios visomis teisinėmis ir diplomatinėmis priemonėmis gintų užsienio valstybėse gyvenančių Lietuvos piliečių (ir vaikų) teises ir interesus, ypač kai sprendžiamas jų paėmimo iš tėvų klausimas. Atstovybės privalo laiku ir tinkamai teikti piliečiams visokeriopą teisinę paramą, įskaitant informaciją apie priimančios šalies įstatymų normas, visuomenės tradicijas ir kitus gyvenimo ypatumus.

Anonimiškumas ir visiškai slaptumas bylų, susijusių su vaiko teisėmis, kai kurių valstybių teismuose nesuderinamas su pamatinėmis žmogaus teisėmis bei tarptautinių žmogaus teisių dokumentų nuostatomis. Draudimas Lietuvos diplomatinėse atstovybėse gauti informaciją apie savo piliečių būklę ne tik sudaro sąlygas galimiems žmogaus teisių pažeidimams, bet ir prieštarauja tarptautinės teisės normoms (Vienos konvencija dėl konsulinėse santykių).

Visuomenė nėra informuota, ar paėmus vaikus iš tėvų – Lietuvos piliečių - užsienio valstybėse Lietuvos diplomatinės atstovybės ir vaiko teisių apsaugos tarnybos pareiškė reikalavimus dėl paimtų vaikų gimtosios kalbos ir identiteto apsaugos, numatytos JT Vaiko teisių konvencijos 8 str. 1 ir 2 dalyse. Konvencija įpareigoja valstybes dalyves „[...] *gerbti vaiko teisę išsaugoti savo identišumą, įskaitant pilietybę, vardą ir šeimos ryšius[...]. Jei vaikui neteisėtai atimama dalis ar visi jo identišumo elementai, valstybės dalyvės suteikia jam paramą ir apsaugą, reikalingą jo identišumui kuo skubiau atstatyti.*“ (8 str.1 ir 2 d.)

Pabrėžiame, kad gindama savo mažamečių piliečių teises ir interesus Lietuva visais atvejais privalo reikalauti, kad paėmus iš tėvų vaiką ir atsisakius jį sugrąžinti į Lietuvą, būtų besąlygiškai užtikrinami JT Vaiko teisių konvencijos reikalavimai, t.y. būtų užtikrintos sąlygos vaiko identiteto, jo gimtosios kalbos išsaugojimui, įskaitant galimybę vaikui toliau mokytis lietuvių kalbos ir susipažinti su Lietuvos kultūra bei istorija, nes kalba yra vaiko etninės ir pilietinės tapatybės pagrindas, esminė jungtis su tauta ir valstybe.

Primygtinai siūlome įpareigoti atsakingų institucijų įgaliotuosius atstovus aktyviai dalyvauti ginant Lietuvos piliečių interesus tarptautinėse vaiko teisių bylose, remiantis tarptautinėmis sutartimis, konvencijomis ir Lietuvos Respublikos įstatymais valstybės vardu reikalauti informacijos apie paimto vaiko buvimo sąlygas, vietą, pateiktus kaltinimus tėvams ir kt., nesitaikstant su kai kuriose šalyse įtvirtintu neproporcingu proceso slaptumu paimant vaiką iš tėvų.

Konstatuodami, kad vaiko teisėms ir interesams prasčiau atstovaujama šalyse, kurios disponuoja mažais materialiniais išteklių, kurių visuomenė paveikta socialinės atskirties, skurdo, pažymime, kad esminės vaiko teisių apsaugos problemos Lietuvoje yra socialinės kilmės. Būtina pripažinti, jog įgyvendindama vaiko teisių apsaugą, valstybė pirmiausiai turi rūpintis socialinės atskirties mažinimu, parama skurde gyvenančioms daugiavaikėms bei jaunoms šeimoms.

Dėl tos pačios priežasties atmestini ir kai kurių politikų raginimai perkelti Norvegijos vaiko teisių apsaugos patirtį

į Lietuvos teisinę sistemą. Sankcijų dėl netinkamos vaiko priežiūros sugriežtinimas paskatintų nepageidaujamą visuomeninį reiškinį - valdžios supriešinimą su visuomene. Disponuodama mažesniais materialiniais ištekliais, Lietuvos valstybė nėra pajėgi užtikrinti visiems vaikams gerų fizinės, dvasinės ir socialinės raidos sąlygų. Tuo tarpu Lietuvos visuomenei jau yra siūloma nepakankamą pagrindinių vaiko fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimą laikyti smurtu prieš vaiką ir tuo pagrindu suteikti teisę valstybei paimti vaikus iš tėvų (žr. LR vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą Nr. 13-3188-01(9)). Todėl nepritariame minėtam įstatymo projektui ir siūlome jį atmesti arba keisti iš esmės, nes kai kurios jo nuostatos neatitinka mūsų valstybės socialinių realijų ir dėl to kelia teises kolizijas bei grėsmę LR Konstitucijoje įtvirtintoms tėvų ir vaikų santykių nuostatomis.

Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinų organizacijų (LINVO) koalicijos atstovai:

<i>Saulius Arlauskas</i>	- teisės filosofas, profesorius;
<i>Antanas Buračas</i>	- LMA akademikas, profesorius, Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys;
<i>Rita Aleknaitė-Bieliauskienė</i>	- kultūrologė, humanitarinių mokslų daktarė, M. Romerio universiteto profesorė;
<i>Laura Janulevičiūtė</i>	- teologė, teisės magistrė;
<i>Vladas Kančiauskas</i>	- menininkas, skulptorius;
<i>Jūratė Markevičienė</i>	- kultūros antropologė, tarptautinė kultūros paveldo ekspertė – ICOMOS narė;
<i>Gediminas Merkys</i>	- sociologas, profesorius, habilituotas mokslų daktaras;
<i>Birutė Obelenienė</i>	- Vytauto Didžiojo universiteto Santuokos ir šeimos studijų centro profesorė, mokslų daktarė;
<i>Alydas Pauliukevičius</i>	- medicinos mokslų daktaras, profesorius;
<i>Vytautas Rubavičius</i>	- rašytojas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos kultūros tyrimų instituto mokslo darbuotojas;
<i>Krescencijus Stoškus</i>	- filosofas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos kultūros kongreso tarybos pirmininkas;
<i>Gintautas Vaitoška</i>	- psichiatras, Šeimos ir santuokos studijų programos Tarptautiniame teologijos institute (Trumau, Austrija) vadovas.

Nevyriausybinių organizacijų:

<i>Lietuvos žmogaus teisių asociacija</i>	- Vytautas Budnikas
<i>Piliečių gynybos paramos fondas</i>	- Stasys Kaušinis
<i>Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija</i>	- Romualdas Povilaitis
<i>Lietuvos Helsinkio grupė</i>	- Stasys Stunguryš
<i>Lietuvos tėvų forumas</i>	- Audrius Murauskas
<i>Nacionalinė teisingumo ir gynybos sąjunga</i>	- Tomas Markevičius
<i>Klaipėdos daugiavaikių šeimų bendrija</i>	- Virginija Jurgelevičienė
<i>Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija</i>	- Alvieta Armanavičienė
<i>Lietuvos graikų visuomeninių organizacijų asociacija</i>	- Georgios Macukatov
<i>Asociacija Vakarų Lietuvos tėvų forumas</i>	- Kristina Paulikė
<i>Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija</i>	- Tomas Šalkauskas

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Tumo-Vaižganto g. 2, LT-01511 Vilnius, tel.: (8 5) 236 2444, (8 5) 236 2400,
faks. (8 5) 231 3090, el. p. urm@urm.lt, <http://www.urm.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188613242

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkui
A. Budnikui

2015-04-02 Nr. (25.2.1)-3-2090

Kopija
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
kanceliarijai
Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

DĖL PAVEDIMO NR. 27-857

Vykdydami Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2015 m. kovo 16 d. rezoliucija Nr. 27-857, ir atsakydami į Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinių organizacijų 2015 m. vasario 24 d. kreipimąsi, pagal kompetenciją informuojame, kad:

1. Vaikų globos klausimai sprendžiami naudojantis esamais teisiniais mechanizmais. Pirmiausia paminėtini mechanizmai yra susiję su 1980 m. Hagos konvencija „Dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų“ ir 1989 m. Jungtinių Tautų vaiko teisių apsaugos konvencija. Lietuva, kaip ir absoliuti dauguma pasaulio valstybių, yra prie jų savarankiškai prisijungusi. Šiais mechanizmais jau yra naudojamosi, konvencijų keitimas yra praktiškai neįmanomas dėl nusistovėjusios ilgalaikės tarptautinės praktikos. Užsienio reikalų ministerijos duomenimis, Norvegijos Karalystė nesuinteresuota sudaryti dvišalių susitarimų vaiko globos klausimais su Lietuva, tačiau ji planuoja prisijungti prie 1996 m. Hagos konvencijos „Dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje“.

2. Europos Sąjungoje jurisdikcijos perėmimą iš užsienio valstybės teismo bylose, susijusiose su vaiko globa, reglamentuoja 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas Nr. 2201/2003 „Dėl jurisdikcijos ir teismų sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą Nr. 1347/2000“, ir 1996 m. spalio 19 d. Hagos konvencija „Dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje.“ Norvegijos Karalystė nėra Europos Sąjungos narė, taip pat ji

nėra prisijungusi prie minėtos 1996 m. Hagos konvencijos, todėl šių teisinių mechanizmų Lietuva panaudoti negali.

3. Lietuva neturi priemonių ir negali kvestionuoti įsiteisėjusių Norvegijos Karalystės institucijų ar teismų sprendimų galiojimo Norvegijos Karalystės teritorijoje. Tokių sprendimus pakcisti galėtų nebent aukštesnės instancijos Norvegijos Karalystės teismas arba jeigu vaiko tėvai ar kiti teisėti globėjai, išnaudoję Norvegijos Karalystės vidaus teisės teikiamas galimybes, kreiptųsi į Europos Žmogaus Teisių teismą Strasbūre ir šis priimtų tėvams (globėjams) palankų sprendimą.

4. Užsienio reikalų ministerija pasirengusi ir toliau bendradarbiauti su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Vaiko teisių apsaugos tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir kitomis kompetentingomis Lietuvos Respublikos institucijomis ir jų prašymu pagal Užsienio reikalų ministerijos įgaliojimus kreiptis į reikalingas Norvegijos Karalystės ar tarptautines institucijas.

Viceministras

Neris Germanas

Aurimas Tumėnas, tel. 8 5 2362632, el. p. aurimas.tumenas@urm.lt

Nuomonė (kalba netaisyta):

Perskaičius URM atsakymą akivaizdu, kad Lietuvos valstybės institucijos pažeidžia Konstituciją ir iš principo atsisako ginti savo piliečius užsienyje. Atsakyme visiškai ignoruojama, kad Norvegijos institucijų ar teismų sprendimai neturi absoliučiai jokios galios Europos Sąjungoje ir Lietuvos Respublikoje, kur valdžios institucijos, tame tarpe URM ne tik negali, bet neturi teisės tomis nutartimis ar sprendimais remtis bet kokia forma, kol šie Norvegijos sprendimai nėra pripažinti Lietuvoje, vadovaujantis CPK 810 str. (nes nėra jokios valstybinės sutarties ar konvencijos).

Kaip matyti iš atsakymo, URM toliau faktiškai pripažįsta svetimoms valstybės teismo sprendimų galiojimą ir viršenybę prieš LR įstatymus ir jais remiasi, nors tokie užsienio valstybės sprendimai Lietuvoje teisiškai net neegzistuoja.

Manau, kad iš tiesų reikia inicijuoti įstatymų pataisas, gal net kurti naują įstatymą dėl Lietuvos piliečių - vaikų užsienyje gynimo, kur visi šie koliziniai klausimai būtų aiškiai reglamentuoti.

Taip pat keistinas ir LR Baudžiamasis kodeksas. JAV pavyzdžiu dėl nusikalstamos veiklos, įvykdytos prieš Lietuvos pilietį (vaiką) užsienio valstybėje, Lietuvos prokuratūra/policija išimties tvarka galėtų pradėti baudžiamąjį persekiojimą, nepriklausomai nuo to, ar veika įvykdyta Lietuvos teritorijoje, ar užsienio valstybėje.

Tada, esant motinos teisėms niekaip neapribotoms pagal Lietuvos įstatymus ar Lietuvos teismo sprendimą, Norvegijos veiksmai galėtų būti kvalifikuojami kaip valstybės įvykdytas vaiko grobimas ir neteisėtas laikymas, o asmenys, kurie neteisėtai (pagal Lietuvos įstatymus) laiko Lietuvos pilietį - vaiką, galėtų būti traukiami baudžiamojon atsakomybėn, skelbiama vaiko ir asmenų paieška, išduodamas arešto orderis, priimamas apkaltinamasis nuosprendis, kreipiamasi dėl ekstradicijos. Tiesa, Norvegijoje jie galbūt galės būti ramūs ir toliau, bet kirtę ES sieną, būtų sulaikyti.

Tokios sankcijos turėtų ir prevencinę funkciją atgrasant Norvegijos ir kitų valstybių institucijas nuo Lietuvos piliečių grobimo prisidengiant vaiko teisių "apsauga".

Tomas Markevičius

Lietuvos žmogaus teisių asociacijos narys

SEIME RETĖJA GINANČIŲJŲ SANTUOKĄ IR ŠEIMĄ GRETOS

Pastarojo LR Seimo kadencijos pradžioje dauguma tautos išrinktųjų buvo pasiryžę apginti santuoką ir šeimą. 107 Seimo nariai pasirašė LR Konstitucijos 38 straipsnio papildymo ir pakeitimo įstatymo projektą XIIP-1217 (toliau - Projektas).

Skaitytajams primename šio projekto turinį:

- *Šeima yra visuomenės ir valstybės pagrindas. Šeima sukuriama sudarius santuoką.*
- *Santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu.*
- *Šeima taip pat kyla iš motinystės ir tėvystės.*
- *Valstybė saugo ir globoja santuoką, šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę. Valstybė registruoja santuoką, gimimą ir mirtį. Valstybė pripažįsta ir bažnytinę santuokos registraciją.*
- *Sutuoktinių teisės šeimoje lygios. Tėvų teisė ir pareiga – auklėti savo vaikus dorais žmonėmis ir ištikimais piliečiais, iki pilnametystės juos išlaikyti. Vaikų pareiga – gerbti tėvus, globoti juos senatvėje ir tausoti jų palikimą.*

Posėdyje balsuojant, iš 107 Projektą pasirašiusių Seimo narių jam pritarė vos 65 Seimo nariai. Nemaža dalis Projektą pasirašiusių posėdyje nedalyvavo, o kai kurie jų pakeitė savo pirminę nuostatą.

PASIRAŠĖ PROJEKTĄ IR BALSAVO „UŽ“

Darbo partijos frakcija

Baltraitienė Virginija
Čimbaras Petras
Dmitrijeva Larisa
Filipovičienė Vilija
Jakavonis Gediminas
Kondrotas Jonas
Markauskas Raimundas
Mikutienė Dangutė
Narkevičius Petras
Pitrėnienė Audronė
Skarbalius Valdas
Ulickas Darius
Ursul Sergej
Žvikienė Zita

Frakcija „Tvarka ir teisingumas“

Bartkevičius Kęstutis
Dumbrava Algimantas
Gražulis Petras
Kamblevičius Vytautas
Komskis Kęstas
Mazuronis Valentinas
Vaickienė Jolita
Vasiliauskas Valdas (*buv. Drąsos kelio fr.*)
Žemaitaitis Remigijus

LLRA frakcija

Jedinskij Zbignev
Kravčionok Vanda
Kvetkovskij Juzef
Mackevič Michal
Narkevič Jaroslav
Talmont Leonard
Tamašunienė Rita

LSDP frakcija

Mikolaitis Gintautas
Simulik Valerijus
Žakaris Edvardas

Mišri Seimo narių grupė

Ačas Remigijus
Baškienė Rima
Gylis Povilas (*buv. Drąsos kelio fr.*)
Patackas Algirdas Vaclovas (*buv. Drąsos kelio fr.*)
Puteikis Naglis (*buv. TS-LKD fr.*)
Urbšys Povilas
Varkala Jonas (*buv. Drąsos kelio fr.*)

TS-LKD frakcija

Adomėnas Mantas
Aleknaitė Abramikienė Vilija
Anušauskas Arvydas
Ažubalis Audronius
Bilotaitė Agnė
Čigriejienė Vida Marija
Dagys Rimantas Jonas
Degutienė Irena
Dumčius Arimantas
Jankauskas Donatas
Jovaiša Sergejus
Juknevičienė Rasa
Juozapaitis Vytautas
Kazlavickas Liutauras
Kreivys Dainius
Kubilius Andrius
Kuzminskas Kazimieras
Margevičienė Vincė Vaidevutė
Masiulis Kęstutis
Razma Jurgis
Starkevičius Kazys
Strelčiūnas Algis
Stundys Valentinas
Šedbaras Stasys
Vidžiūnas Arvydas
Žeimys Pranas

**PROJEKTO NEPASIRAŠĖ, TAČIAU
POSĖDYJE BALSAVO „UŽ“****Darbo partijos frakcija**

Bucevičius Saulius
Gedvilas Vydas

**PROJEKTĄ PASIRAŠĖ, BET POSĖDYJE
NEDALYVAVO****Darbo partijos frakcija**

Birutis Šarūnas
Bukauskas Valentinas
Daukšys Kęstutis
Dmitrijev Sergej
Fiodorovas Viktoras
Gapšys Vytautas
Graužinienė Loreta
Paliukas Raimundas
Sargūnas Ričardas
Uspaskich Viktor
Vonžutaitė Vitalija
Zasčiurinskas Mečislovas

Liberalų sąjūdžio frakcija

Gailius Vitalijus - LSF
Teišerskytė Dalia -LSF

LSDP frakcija

Bastys Mindaugas
Bradauskas Bronius
Dudėnas Arūnas
Grybauskas Kazys
Miškinienė Kristina
Mitrulevičius Albinas
Nesteckis Antanas
Palionis Andrius
Pauža Bronius
Petrošius Darius
Petruelis Domas
Popovienė Raminta
Salamakinas Algimantas

**PROJEKTĄ PASIRAŠĖ, TAČIAU BALSAVO
„PRIEŠ“****Liberalų Sąjūdžio Frakcija**

Gentvilas Eugenijus

**PROJEKTO NEPASIRAŠĖ, O SVARSTANT
„SUSILAIKĖ“****LSDP frakcija**

Sysas Algirdas
Šalaševičiūtė Rimantė
Šiaulienė Irena

Mišri Seimo narių grupė

Matulevičius Vytautas Antanas (*buv. Drąsos kelio fr.*)

**PROJEKTO NEPASIRAŠĖ IR SVARSTANT
BALSAVO „PRIEŠ“****Liberalų sąjūdžio frakcija**

Kuodytė Dalia
Masiulis Eligijus
Steponavičius Gintaras
Šimašius Remigijus

LSDP frakcija

Juodka Benediktas
Požela Juras
Purvaneckienė Giedrė

**PROJEKTĄ PASIRAŠĖ, TAČIAU BALSUODAMI
„SUSILAIKĖ“****LLRA frakcija**

Rozova Irina

LSDP frakcija

Jonyla Edmundas
Monkauskaitė Alma
Petrauskienė Milda
Saulis Vytautas
Skardžius Artūras
Zeltinis Aleksandras

(NE)VALDOMA DEMOKRATIJA (1)

Vasario 13 –ąją Lietuvos nevyriausybinų organizacijų taryba išsirinko vadovą. Juo tapo Nacionalinės NVO koalicijos atstovas, Lietuvos vietos bendruomenių organizacijų sąjungos valdybos narys Ramūnas Navickas.

Dėl pirmininko posto varžėsi du kandidatai: R.Navickas ir Lietuvos intelektualų ir NVO koalicijos atstovas, Lietuvos atsargos karininkų sąjungos valdybos pirmininkas, dimisijos pulkininkas Ignas Stankovičius.

Abu pristatė savo programas. R.Navickas kalbėjo apie NVO finansavimą ir viešuosius pirkimus pabrėždamas, jog sieks įgyvendinti keturiolika NVO vienijančios nacionalinės koalicijos programą. I.Stankovičius pasidalijo mintimis apie šalies pilietinės visuomenės raidą, teigė atstovausiąs ne kuriai nors vienai, o visoms esamoms ir būsimoms koalicijoms. Siūlė nustatyti NVO plėtros prioritetus pagal visuomenės vystymo kryptis, akcentavo NVO tarptautinį bendradarbiavimą ir NVO veiklos svarbą šalies nacionaliniam saugumui.

Dauguma tarybos narių slaptu balsavimu Tarybos pirmininku išrinko R.Navicką.

Pagal įstatymo reikalavimus posėdyje buvo išrinktas ir tarybos pirmininko pavaduotojas. Juo tapo LR Premjero patarėjas Justas Pankauskas.

Pirmame posėdyje nepavyko susitarti dėl tarybos nario nešališkumo deklaracijos. Keli tarybos nariai nesutiko su dviprasmišku jos turiniu. Mat nešališkumo deklaracijoje keliamas reikalavimas tarybos nariui nusišalinti svarstant klausimą, kuris susijęs su jo atstovaujamos organizacijos, artimųjų ar šeimos narių interesais ir kt. Tuo būdu svarstant opiausius visuomeninės veiklos klausimus turėtų nusišalinti kad ir geriausiai juos išmanantys ir patyrę tarybos nariai. Sutarta deklaracijos tekstą gražinti teisininkams, o jos svarstymą atidėti kitam posėdžiui.

Posėdžiui baigiantis tarybos nariai įsiamžino bendroje nuotraukoje.

Lietuvos nevyriausybinų organizacijų tarybos nariai

(NE)VALDOMA DEMOKRATIJA (2)

Kovo 25 d. vėl susirinkę Lietuvos nevyriausybinų organizacijų tarybos nariai pagaliau patvirtino tarybos nario nešališkumo deklaracijos tekstą. Nutarta nereikalauti, kad tarybos narys nusišalintų, jei posėdyje svarstomas klausimas susijęs su jo atstovaujamos organizacijos. Daugumos nuomone, jis turėtų nusišalinti, jei svarstomas klausimas susijęs su jo asmeniniais, artimųjų ir šeimos narių interesais.

Tarybos nariai tarėsi dėl 2015 m. veiklos plano bei prioritetų. Nacionalinės NVO koalicijos atstovas, Nevyriausybinų organizacijų informacijos ir paramos centro direktorius Martinas Žaltauskas pasiūlė „išgryninti“ NVO atstovavimą valstybės institucijose, supaprastinti viešųjų pirkimų įstatymo tvarką (NVO nebūtų laikomos perkančiosiomis organizacijomis), NVO finansavimui pasitelkti ES lėšas (pagal NVO ir valstybinio sektoriaus bendradarbiavimą įgyvendinant 2014-2020 metų partnerystės sutartį), nustatyti NVO fondo veiklos plano gaires. Paprašius paaiškinti, apie kokį fondą kalbama, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) atstovas Arūnas Kučikas patikslino, jog 2014 m. prioritetinių teisėkūros iniciatyvų sąrašė numatyta parengti Nacionalinio pilietinės visuomenės fondo modelį: nustatyti fondo tikslus, valdymo ir administravimo struktūrą, finansavimo šaltinius bei kt.

M. Žaltausko plane numatyta parengti Lietuvoje viešųjų programų, kuriomis finansuojamos NVO, aprašymą, parengti NVO plėtros įstatymo pakeitimo projektą dėl NVO atstovų delegavimo tvarkos ir NVO finansavimo, dalyvauti rengiant ECOSOC įstatymo projektą (matyt, turėta galvoje Nacionalinė ekonominė ir socialinė taryba - red.), parengti pasiūlymus dėl VŠĮ teisinio statuso, stebėti, kaip įgyvendinamas NVO plėtros įstatymas, sukurti valstybinę NVO duomenų bazę.

Lietuvos savivaldybių asociacijos direktorė Roma Žakaitienė pasiūlė apibendrinti savivaldybių bendradarbiavi-

mo su NVO patirtį Lietuvoje bei užsienyje, savivaldybių NVO tarybų veiklą ir parengti rekomendacijas.

Lietuvos intelektualų ir NVO (LINVO) koalicijos deleguotas atstovas, Nacionalinės tabako ir alkoholio kontrolės koalicijos prezidentas Aurelijus Veryga pasiūlė surengti apskritojo stalo diskusiją dėl asocijuotų verslo struktūrų, kurios mėgina veikti kaip NVO, iškreipdamos visuomeninių judėjimų esmę, taip pat surengti diskusiją dėl ES lėšų panaudojimo NVO paramai.

LINVO koalicijos deleguota atstovė, Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos tarybos narė Ramunė Jurkuvienė pasiūlė aptarti socialinių paslaugų pirkimo iš NVO mechanizmą savivaldybėse ir teisinę prielaidas jo įgyvendinimui (jaunuolių iš globos namų savarankiškumo ugdymas, socialinė globa ir kt.).

Pasigesta daugiau tarybos narių siūlymų. Kai kurie siūlymų nepateikė arba pateikė juos likus dienai iki posėdžio. Užvirė diskusijos, ar dera svarstyti pavėlavusiųjų siūlymus. Norėta patvirtinti planą tokį, koks yra.

LINVO koalicijos deleguotas tarybos narys, Lietuvos atsargos karininkų sąjungos pirmininkas Ignas Stankovičius siūlė planą papildyti. Jo nuomone, nėra pakankamai apibrėžto NVO tarybos narių teisės. Nuostatai apibrėžia NVO tarybos pirmininko ir jos sekretoriaus teises. Tarybos nariams numatyta tik pareiga pranešti ir nusišalinti, jeigu svarstomas klausimas susijęs su asmeniniais arba artimųjų ir šeimos narių interesais. Tarybos narys dar turi teisę pareikšti savo atskirąją nuomonę. O NVO plėtros įstatymas suteikia NVO tarybai teisę kviesti specialistus, sudaryti darbo ar ekspertų grupes įvairiais NVO svarstomais klausimais. Tarybai atstovauja jos nariai, vadinasi, ši teisė suteikta tarybos nariams. Tad jie, vadovaudamiesi įstatymu, savo darbe, įskaitant ir posėdžius, galėtų pasitelkti konsultantus ar patarėjus. Tai I.Stankovičiaus siūlymu, turėtų būti įtvirtinta tarybos nuostatuose.

NVO plėtros įstatyme nurodyta, kad valstybės institucijos su NVO taryba turi konsultuotis dėl NVO finansavimo programų. Visuomenei svarbu žinoti, kas sprendžia NVO problemų aktualumo ir finansavimo prioritetų, kaip ir kokiais kriterijais vadovaujantis bus atrinkami ekspertai, vertinimo bei atrankos komisijų nariai. Tad I.Stankovičiaus nuomone, informacija apie šiuos asmenis turėtų būti išsami ir vieša.

Kita vertus, įstatymas reglamentuoja tarybos teises rengiant teisės aktų projektus, susijusius su NVO plėtros politika, tačiau jis nesuteikia teisės rengti kitokius projektus (pvz., Viešųjų pirkimų įstatymo ir kt.). Kadangi kai kurie įstatymų projektai netiesiogiai liečia ir NVO veiklą, nuostatuose turi būti įtvirtinta tarybos teisė dalyvauti juos rengiant, priešingu atveju gali kilti nepageidaujami teisiniai ginčai dėl tarybos kompetencijos.

I.Stankovičiaus pateiktame plano papildymo projekte atkreipiamas dėmesys, kad įstatyme yra įtvirtinti NVO plėtros politikos prioritetai, tikslai, uždaviniai, netgi numatomi pasiekti rezultatai. Jie nustatyti Nacionalinės pažangos strategijoje ir jos įgyvendinimo programoje. Tai *„visuomenės ugdymas, mokslas ir kultūra“*, *„veikli ir solidari visuomenė“*, *„ekonominiam augimui palanki aplinka“*, *„į aukštą pridėtinę vertę orientuota, integrali ekonomika“*, *„visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“*, *„kultūra“*, *„regioninė plėtra“* ir *„sveikata visiems“*. Pastaruoju metu valstybė susiduria su nacionalinio saugumo iššūkiais ir akivaizdu, kad šiandien tai tapo valstybės prioritetu. Tad I.Stankovičiaus nuomone, sudarant planą reikėtų ir vadovautis minėta strategija atsižvelgiant į aktualijas.

I.Stankovičius atkreipė dėmesį, kad jo teikiamas plano

pasiūlymas nėra pavėluotas, nes dviejų savaičių terminas siūlymams parengti, kurio kažkodėl mėginama laikytis, teisiškai nereglementuotas. Tarybos nuostatai riboja tik narių teisę paskutinę akimirką keisti darbotvarkę, papildyti ją naujais klausimais. Šiuo siūlymu darbotvarkė nekeičiama, tik papildomas jau darbotvarkėje numatytas svarstyti klausimas.

Rimtų prieštaravimų I.Stankovičiaus argumentams niekas neturėjo. Tačiau posėdžiui pirmininkavęs Lietuvos vietos bendruomenių organizacijų sąjungos valdybos narys Ramūnas Navickas pažymėjo, kad NVO tarybos nuostatai galioja tik 8 mėnesius. Tad, jo nuomone, keisti ankstoka. Vertėtų „padirbėti“ ir su esamais, ir tik vėliau svarstyti galimus pakeitimus.

Tuomet I.Stankovičius pastebėjo, kad NVO plėtros įstatymas taip pat galioja tik metus. Vadovaujantis tokia logika, derėtų iš plano išbraukti ir NVO plėtros įstatymo pataisų projektą, kurį siūlo Nacionalinės NVO koalicijos deleguotas atstovas M. Žaltauskas.

Deja, posėdyje suveikė principas „kas leidžiama Jupiteriui, tas neleidžiama jaučiui“. I.Stankovičiaus siūlymas nebuvo pateiktas balsavimui. Tai sukėlė dalies tarybos narių nepasitenkinimą. Mat įstatymas laiduoja tarybos nariams lygias teises. Taryboje lygesnių tarp lygiųjų negali būti. Tarybos nario siūlymas gali būti priimtas arba atmestas tik tarybos narių daugumos valia - balsavimu.

Tai buvo bene pirmas nusižengimas demokratijai tarybos darbe.

Diskusija kilo ir dėl LINVO koalicijos deleguoto atstovo, Lietuvos kultūros kongreso tarybos pirmininko Krescencijaus Stoškaus siūlymų. Jie irgi pateikti dieną prieš posėdį. Tačiau jokiame reglamente nenusižengta, visi jo siūlymus gavo.

Beje, Kr. Stoškus, kaip ir I.Stankovičius, kultūros bei kitų NVO plėtrą kildina iš programinių šalies dokumentų - Nacionalinės pažangos strategijos ir jos įgyvendinimo programos. Tarybos nariams suabejojus šios strategijos svarba ir pasiūlius vadovautis tik Vyriausybės programa, Vyriausybės atstovė patikino, jog minėtas Seimo nutarimu patvirtintas dokumentas pagal svarbą aukščiau už Vyriausybės programą.

Kr. Stoškus pasiūlė įtraukti į NVO tarybos planą reikalavimą Vyriausybei išversti ir viešai paskelbti Europos Ministrų komiteto rekomendacijas dėl NVO statuso Europoje. Be to jis pateikė dar aštuonis svarbius siūlymus dėl NVO plėtros prioritetų. Tai švietimas ir mokymas, NVO, veikiančios ikimokyklinio lavinimo, aukštojo mokslo ir specialaus lavinimo bei profesinio parengimo srityse; kultūros paveldo NVO plėtros prioritetas - tai istorinės atminties stiprinimas, kultūros paveldo išsaugojimas; tautinių mažumų integracija, tautinių mažumų įtrauktis į visuomeninį gyvenimą ir valstybės valdymą, NVO plėtra mažinant emigraciją ir skatinant reemigraciją; NVO plėtra stiprinant piliečių istorinę savimonę, puoselėjant Lietuvos piliečių ir lietuvių kilmės užsienio gyventojų nacionalinę tapatybę globalizacijos sąlygomis; NVO plėtra modernizuojant muziejus, bibliotekas, ekspozicijas; NVO įtaka stiprinant demokratiją, ugdant pilietiškumą, politinę kultūrą, ginant teisingumą.

Siūlymas išversti ir viešai paskelbti Europos Ministrų komiteto rekomendacijas dėl NVO statuso Europoje nesulaukė pritarimo, nes, anot Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovų, toks kreipimasis Vyriausybei įteiktas ir darbas jau vyksta.

Visų kitų I.Stankovičiaus ir Kr. Stoškaus siūlymų svarstymą nuspręsta atidėti kitam posėdžiui.

Iš pradžių diskutavę dėl kiekvieno plano siūlymo, tarybos nariai galiausiai sutarė jų nebesvarstyti, o patvirtinti planą visumoje.

Vienbalsiai atmestas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos prašymas deleguoti atstovą į Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo partnerių atrankos komisiją, nes tai nėra tarybos kompetencija, o dalyvavimu žemesniųjų institucijų komisijose yra sumenkinamas tarybos nario statusas.

Posėdžio pirmininkas R.Navickas pasiūlė taryboje sudaryti darbo grupes pagal atitinkamas veiklos sritis, kurias tarybos nariai galėtų laisvai pasirinkti. Kitame posėdyje numatyta patvirtinti tokias darbo grupes ir jų koordinatorius.

Tarybos nariai baigė antrąjį posėdį, kuriuo pradėti kloti valstybės institucijų ir NVO sąveikos pamatai.

„Pozicijos“ inf.

Dėl pedagogo ir jo auklėtinės santykių teisinio vertinimo įtakos viešajam interesui ir Lietuvos švietimo sistemai

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetui

Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijai

Kopijos:

Lietuvos Respublikos Prezidentei JE Daliai Grybauskaitei

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Algirdui Butkevičiui

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ORGANIZACIJŲ PAREIŠKIMAS

2015 m. kovo 27 d.

Vilnius

Kauno apylinkės teisme pradėta nagrinėti baudžiamoji byla, kurioje buvęs Kauno technologijų universiteto (KTU) gimnazijos direktorius Bronislovas Burgis yra kaltinamas dėl sistemingo nepilnametės bauginimo naudojant psichinę prievartą. Kaip teigiama žiniasklaidoje, gimnazijos direktorius nusikalto pareikalavęs, kad nepilnametė gimnazistė paliktą gimnaziją dėl ugdymo įstaigos taisyklių pažeidimo (dėl rūkymo). Gimnazistei atsisakius tai padaryti, direktorius jos atžvilgiu galimai pavartojo su pedagogo etika nesuderinamus žodžius - pavadino „nepakaltinama“, „neįgalia“, „psichinę negalią turinčiu žmogumi“. Už tai gimnazistės tėvai B.Burgį apskundė įvairioms institucijoms.

B.Burgis neigia savo kaltę dėl psichinės prievartos gimnazijos auklėtinės atžvilgiu ir teigia norėjęs priversti moksleivę savo noru palikti gimnaziją dėl gimnazijos tvarkos pažeidimo.

Pažymėtina, kad B.Burgiui bendraujant su gimnaziste ir jos tėvais, jam nežinant ir be jo sutikimo, buvo daromi pokalbių garso įrašai, kurie vėliau perduoti prokuratūrai ir, remiantis juose užfiksuotais duomenimis, pradėtas ikiteisminis tyrimas. Minėtų pokalbių garso įrašų pagrindu gimnazistės tėvai pagal taikos sutartį iš buvusio gimnazijos direktoriaus už jo netinkamą elgesį išsireikalavo 30 tūkst. litų kompensaciją. Nepaisant to, 65-erių metų B. Burgiui, vadovavusiam KTU gimnazijai nuo jos įkūrimo 1990 m., dar gresia laisvės atėmimo bausmė iki ketverių metų.

Įvertindama visuomenei paskelbtas bylos aplinkybes, Lietuvos žmogaus teisių asociacija (LŽTA) ir Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija (LŽTGA) konstatuoja:

B.Burgio elgesys KTU gimnazijos auklėtinės atžvilgiu išorinės raiškos požiūriu gali būti vertinamas kaip įžeidžiamas. Tačiau tai tik formalus kriterijus kaltinant direktorių. Kur kas svarbesnė tokio gimnazijos direktoriaus elgesio motyvacija. Direktorius gynė gimnazijoje nustatytą tvarką, auklėtinių sveikatą ir nuostatą deigti sveikos gyvensenos įgūdžius. Teisiniu požiūriu būtina įvertinti konkuruojančių gėrių – auklėtinės orumo ir gimnazijos auklėjamosios bei

ugdamosios misijų santykį. Mūsų nuomone, gimnazijos direktorius gynė viešąjį, ypatingos svarbos interesą – gimnazijos vaikų sveikatą. Nors direktorius legitimiam tikslui įgyvendinti panaudojo neadekvačias priemones (įžeidė moksleivę), tačiau dėl aukščiau nurodytos aplinkybės tai jokiū būdu negali būti inkriminuojama kaip nusikaltimas.

Kartu negali būti pateisinami tokie gimnazijos auklėtinės tėvų veiksmai, kai pasitelkiant ikiteisminio tyrimo institucijas ir teismą siekiama ne tik nušalinti pedagogą kaip netinkamą eiti KTU gimnazijos direktoriaus pareigas, gauti iš jo piniginę kompensaciją, bet dar ir nubausti jį už padarytą nusikaltimą/nusižengimą, kuris gali būti prilygintinas nebent moksleivės pažeminimui ar įžeidimui, laisvės atėmimo bausme. Taigi šiuo atveju kykla direktoriaus nusižengimo masto ir už tai galimos taikyti bausmės adekvatumo klausimas. Galimo bausmės neadekvatumo faktas neabejotinai paveiktų šalies švietimo sistemą, o tuo būdu ir visuomenės viešąjį interesą.

Atsižvelgdama į aukščiau išdėstytas aplinkybes, Lietuvos žmogaus teisių organizacijos pareiškia:

Sprendžiant dėl pedagogo ir gimnazijos bendruomenės etikos principams prieštaraujančio buvusio KTU gimnazijos direktoriaus elgesio turėtų būti vertinami du motyvai: pirma, – gimnazijos direktoriaus B.Burgio pareiga ginti viešąjį interesą – auklėtinių sveikatą ir sveikos gyvensenos nuostatas, atstovaujamos mokymo-ugdymo įstaigos tvarką bei autoritetą; antra, - tėvų veiksmų adekvatumo dėl direktoriaus padaryto nusižengimo/nusikaltimo klausimas.

Lietuvos žmogaus teisių organizacijoms abejones kelia ne tik direktoriaus pokalbių su gimnazijos auklėtine ir jos tėvais įrašų teisėtumas LR baudžiamojo proceso aspektu, bet ir galimai nusikalstami tėvų veiksmai įtraukiant nepilnametę gimnazistę į neteisėtą (nusikalstamą) veiką (neteisėti pokalbių garso įrašai) siekiant nušalinti pedagogą ir gauti piniginę kompensaciją už neapdairų jo elgesį su gimnazijos auklėtine. Faktas, kad remdamiesi neteisėto garso įrašo medžiaga gimnazijos auklėtinės tėvai inicijavo direktoriui baudžiamąją bylą, rodo, jog visuomenei siūloma įtvirtinti nuostatą, kad moksleivių teisės yra svarbesnės už jų pareigas, be kitų - gerbti mokytojus, mokymo įstaigos darbuotojus ir bendruomenės narius, nepažeisti kitų asmenų teisių, laikytis nustatytų mokslo ir ugdymo įstaigų taisyklių, reikalavimų ir elgesio normų. O tai neabejotinai yra vertybinis, viešojo intereso klausimas, nes aptariamasis elgesys daro neigiamą įtaką šalies švietimo sistemai, griaua pedagogų, auklėtinių bei jų tėvų tarpusavio pasitikėjimo ir atviro bendradarbiavimo principą.

Lietuvos žmogaus teisių organizacijos pažymi, kad neteisėtai surinkta medžiaga (šiuo atveju – slapta daryti pokalbių garso įrašai) baudžiamojoje byloje prieš asmenį gali būti naudojama tik vykdant kriminalinės žvalgybos veiklą ir tik išimtiniais, visuomenei ypač pavojingais atvejais. Aptariamasis atvejis tokių požymių neturi.

Kita vertus, baudžiamojo persekiojimo taikymas neabejotinai neigiamai įtakoja pedagogų pareigą ugdyti auklėtinių dorovines, pilietines ir patriotines nuostatas, pagarbą bendruomenės nariams ir bendrabūvio taisyklėms, informuoti tėvus ar globėjus apie auklėtinio elgesį, nešališkai vertinti jo mokymosi rezultatus, griaua atvirus, geranoriškus pedagogų ir jų auklėtinių bei tėvų santykius, netgi sudaro prielaidas galimiems provokuojamiems abiejų pusių veiksams.

Raginame Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetą bei Švietimo ir mokslo ministeriją aktyviai dalyvauti B.Burgio baudžiamosios bylos nagrinėjime teisme ir dėti visas pastangas, kad visuomenei būtų objektyviai atskleisti vertybiniai šios bylos aspektai ir jų pasekmės Lietuvos švietimo sistemai.

Lietuvos žmogaus teisių organizacijų nariai:

<i>Saulius Arlauskas</i>	- LŽTA narys, M.Romerio universiteto teisės profesorius, socialinių mokslų daktaras;
<i>Vytautas Budnikas</i>	- LŽTA pirmininkas, „Pozicijos“ vyr. redaktorius;
<i>Bronius Genzelis</i>	- LŽTA narys habilituotas humanitarinių mokslų daktaras, profesorius, Lietuvo Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, Valstybinės mokslo premijos laureatas;
<i>Petras Grėbliauskas</i>	- LŽTA narys, teisininkas, Lietuvos vežėjų profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkas;
<i>Vladas Kančiauskas</i>	- LŽTA narys, dailininkas, skulptorius;
<i>Jūratė Markevičienė</i>	- LŽTA narė, kultūros antropologė, paveldosaugos specialistė, tarptautinė kultūros paveldo ekspertė - ICOMOS narė;
<i>Alvydas Pauliukevičius</i>	- LŽTA narys, medicinos mokslų daktaras, profesorius;
<i>Stasys Stungurys</i>	- LŽTA narys, žurnalistas, buvęs disidentas, Lietuvos Helsinkio grupės narys;
<i>Alfonsas Augulis</i>	- LŽTGA vicepirmininkas, „Gervėčių“ klubo pirmininkas, Draugijos užsienio lietuviams remti pirmininkas.
<i>Romualdas Povilaitis</i>	- LŽTGA pirmininkas, docentas, humanitarinių mokslų daktaras

LVAT pripažino „Lietuvos Sąrašo“ ieškinį pagrįstu: mažų partijų nepriėmimas į rinkimų laidas LRT prieštarauja įstatymams

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT), išnagrinėjęs norminę administracinę bylą dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos (VRK) patvirtinto Valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų kandidatų diskusijų per radiją ir televiziją tvarkos aprašo, 2015 m. kovo 23 d. priėmė sprendimą pripažinti jo nuostatų prieštaravimą aukštesnės galios teisės aktams, teigiama LVAT pranešime spaudai.

Valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų kandidatų diskusijų per radiją ir televiziją tvarkos aprašas (patvirtintas VRK 2010 m. rugsėjo 15 d. sprendimu Nr. Sp-69) (toliau – Tvarkos aprašas) nustato bendrą tvarką, kuria remiantis, vykstant rinkimams, iš VRK asignavimų organizuojamos ir vykdomos kandidatų diskusijos per radiją ir televiziją. Tirti Tvarkos aprašo punktai įtvirtino, kurie kandidatai į savivaldybių tarybas rinkimų agitacijos metu gali diskutuoti nacionaliniu, o kurie – regioniniu lygmenimis.

Teisę dalyvauti nacionaliniu lygmeniu transliuojamose diskusijose laidose, t. y. dalyvauti visuomeninio transliuotojo valstybės biudžeto lėšomis finansuojamose televizijos ir radijo laidose, turėjo tik kandidatai ir atstovai politinių partijų, kurios iškėlė kandidatų sąrašus, už kuriuos turi teisę balsuoti ne mažiau kaip pusė visų Lietuvos Respublikos rinkėjų. Visi kiti kandidatai į savivaldybių tarybas turėjo teisę dalyvauti tik regioniniu lygmeniu transliuojamose diskusijose laidose.

Išplėstinė LVAT teisėjų kolegija vertino, kad toks teisinis reguliavimas prieštaravo konstitucinio teisinės valstybės principo apimamam teisės aktų hierarchijos principui. Buvo padaryta išvada, kad nustačius, jog įstatymo įgyvendinamuoju teisės aktu (jo dalimi) diferencijuojant subjektus, galinčius priešrinkiminiu laikotarpiu skirtingais lygmenimis (nacionaliniu ir regioniniu) skleisti savo politines idėjas ir programas buvo ribojama asmens konstitucinės teisės – pasyviosios rinkimų teisės – apimtis.

Teismas taip pat nustatė, jog paminėtas teisinis reguliavimas konkuravo su įstatyme nustatytoju reguliavimu, nes įtvirtino nuostatą, pagal kurią buvo įmanoma situacija, kai valstybės biudžeto lėšomis finansuojamos nacionalinio lygmens diskusijų laidos apskritai nevyktų (kai savivaldybių tarybų rinkimuose dalyvautų tik kandidatai politinių partijų, kurios iškėlė sąrašus, už kuriuos turi teisę balsuoti mažiau kaip pusė visų Lietuvos Respublikos rinkėjų ir (ar) save išsikėlę kandidatai), nors to aukštesnės galios teisės aktai nenumatė.

LVAT taip pat pabrėžė, jog šioje norminėje administracinėje byloje priimtas sprendimas savaime nedaro įtakos šių rinkimų rezultatų teisėtumui bei negali būti vertinamas

kaip pagrindas, kuriuo remiantis būtų galima juos kvestionuoti.

Teismo ištirti VRK sprendimo teisėtumą šių metų vasarį prašė partija „Lietuvos sąrašas“. Partija kėlė kandidatus trijose savivaldybėse, kurių gyventojai sudaro kiek daugiau nei 20 proc. Lietuvos rinkėjų, todėl jos atstovai nebuvo pakviesti į LRT debatus.

„Lietuvos sąrašo“ pirmininkas Darius Kuolys apgalvestavo, kad LVAT tokio sprendimo nepriėmė iki rinkimų, kurie vyko kovo 1 dieną. Partija į teismą kreipėsi vasario pradžioje.

„Teismo sprendimas yra gerokai pavėluotas. Gerokai pavėluotas, nes mes kreipėmės į teismą dėl taisyklių, kurios iškreipė vykusius rinkimus ir pažeidžia konstitucines piliečių teises. Tikėjomės, kad teismas, suvokdamas to klausimo rimtumą ir pažeidžiamų konstitucinių teisių rimtumą, sprendimą priims greičiau“, – BNS sakė D. Kuolys.

„Gerai, kad teismas bent į vieną klausimą atsakė, bet delsimas suprantamas. Tomis politinėmis aplinkybėmis, LVAT neketina kištis į tuos galios žaidimus, kurie Lietuvoje vyksta. (...) Tam tikras LVAT drovumas leidžia politinės galios struktūroms elgtis savo nuožiūra. Gali atsirasti kitas norminis aktas, kuris gali vėl būti skundžiamas, dėl kurio galima vėl kreiptis“, – kalbėjo jis.

Atsižvelgiant į teismo sprendimu panaikintą VRK nuostatą, dalyvauti LRT debatuose prieš šiais metais vykusius savivaldos rinkimus buvo kviečiami tik septynių didžiųjų Lietuvos partijų atstovai.

*Tiesos.lt redakcija
2015 m. kovo 23 d.*

DĖL PARTNERYSTĖS SANTYKIŲ ĮSTATYMUOSE

2015 m. kovo mėn. Seime įregistruotas įstatymo projektas Nr. XIIP-2849, kuriuo siekiama Civiliniame kodekse (CK) įtvirtinti partnerystės santykius.

LINVO koalicija ekspertinėse išvadose dar 2014 m. rugpjūčio 18 d. siūlė Seimo frakcijoms ir Vyriausybei atmesti analogišką Teisingumo ministerijos parengtą LR CK 2.18, 2.19, 3.16, 3.140, 3.150 straipsnių, kodekso trečiosios knygos VI dalies XV skyriaus ir 5.13 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (Nr. 14-6681) kaip prieštaraujantį Lietuvos Konstitucijai, Konstitucinio Teismo nutarimams ir kitų šalių praktikai santuokos apsaugos srityje, nes juo buvo siekiama partnerystę prilyginti santuokai. Mėginimai paneigti santuokos svarbą, jai prilyginant partnerystę, yra įtvirtinti ir naujajame įstatymo projekte (Nr. XIIP-2849).

LINVO koalicijos išvadas skaitykite:
<http://lzta.lt/linvo-koalicijos-ekspertines-issvados-ir-siulymai.html>

Redakcijos adresas: Laisvės pr.60, LT-05120 Vilnius
Valstybės institucijose platinamas elektroniniu paštu. Atspausdintas tiražas - 1500 egz.
Leidžia Lietuvos žmogaus teisių asociacija
Laisvės pr.60-302, LT-05120 Vilnius. El.paštas: komitetas@lzta.lt; www.lzta.lt